

چه کسی عمر مرا دزدید

بدون بررسی قضاوت کردیم. بدون شناخت حکم دادیم و عده‌ای را که مردم دوست داشتند، خانه‌نشین کردیم. بعد هم که دانستیم آن‌طور که فکر می‌کردیم نبوده، زبان به عذرخواهی باز نکردیم. هرچند عذرخواهی هم می‌کردیم به حال آنها توفیری نداشت.

نه که نداشته باشد، دارد خیلی کم دارد. حداقل طرف تا عمرش به دنیاست دوباره حالش خوب می‌شود. مثل مرتضی عقیلی که وقتی در جشن حافظ حرف می‌زد، بغض داشت، درد داشت، اما دستش که توی دست دیگران می‌رفت، لب بازیگران صاحب‌نام که بر دستانش می‌نشست، صدای تشویق و دست‌زدن‌های طولانی که بلند می‌شد حداقل آن‌روزش خوب شده! ظاهراً اهل داد و فریاد و شعار هم نیست (یا ندیده‌ام یا هیچ‌جا به تندی از شرایطی که برایش ساخته‌اند با تندی حرف نزده) در آن مراسم حرفی اگر زد به گمانم از سر رفاقت و دلتنگی بود. دلتنگی که مرگ بازیگران هم‌نسلش و پیشکسوت‌ها (زنده‌یادان فردین، ملک مطیعی، بهمن مفید و...) بیشترش کرده بود.

حق هم داشت. همه بازیگرانی که از آنها نام برد در زمانه حیات‌شان پس از خانه‌نشین شدن این‌طور قدر ندیدند. نه اینکه مردم نخواهند و طرفدار نداشته باشند که هم می‌خواستند و هم طرفدار داشتند. همه مردم نه، اما تعدادشان کم نبود. آنقدر زیاد بود که وقتی چهره فردین، ناصر ملک مطیعی، ایرج قادری و... با فیلم برزخی‌ها بر سر در سینماها رفت برای تماشای فیلم صف‌های طویل بستند.

جنازه بی‌جان فردین را با ازدحام و اشک و زاری به گور سپردند. وقت عبور ناصر ملک مطیعی در خیابان (پس از سال‌ها ممنوع‌الکاری و عدم نمایش فیلم‌هایش در سینما) کوچک و بزرگ ناصرخان صداش می‌کردند و وقت نگاه به او چشم‌هایشان برق می‌زد.

شاید درست نباشد، اما گمانم این‌طور مواقع مردم، عوام بهتر می‌بینند. قصد لیلی به لالی توده گذاشتن نیست. اما حضور مرتضی عقیلی در جشنی که منتقدینی پشتش هستند، چرخش نشریات جدی سینما به سمت بازیگران خانه‌نشین سال‌های نه چندان دور و... نشان می‌دهد کسانی که با فیلم بازی نکردن فردین دیگر سینما نرفتند، دل‌باختگانی که عکس‌های بازیگران مطرح سینمایی را به دیوار زدند که دکتر هوشنگ کاووسی و طرفدارانش با فیلم‌فارسی نامیدن به سخره‌اش گرفته بودند،

صبرشان جواب داده است.

فقط مانده عذرخواهی رسمی همه کسانی که با حذف، وادار به هجرت کردن، خانه نشین کردن و... بخشی از عمر ایشان را دزدیدند .

*حسن لطفی - منتقد سینما